

Folketingets Kommunaludvalg

Dato: 16. maj 2007
Kontor: Kommunaljuridisk kt.
J.nr.: 2007-40082-5
Sagsbeh.: abp

. / . Vedlagt fremsendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 (L 205), som Folketingets Kommunaludvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 26. april 2007.

Med venlig hilsen

Lars Løkke Rasmussen / Anne Birte Pade

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Dato: 16. maj 2007
Kontor: Kommunaljuridisk kt.
J.nr.: 2007-40082-5
Sagsbeh.: ABP

Besvarelse af spørgsmål nr. 1 (L 205), som Folketingets Kommunaludvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 26. april 2007

Spørgsmål 1:

"Ministeren bedes oversende ministeriets lovtekniske bemærkninger til lovforslaget."

Svar:

Ministeriet har nedennævnte lovtekniske bemærkninger til lovforslaget. For så vidt angår hensigtsmæssigheden af lovforslaget og regeringens holdning hertil henvises til det herom anførte under 1. behandlingen af lovforslaget.

1. Ad forslaget om prioriteret sideordnet opstilling for så vidt angår kandidaternes rækkefølge på stemmesedlen

1.1. Efter den gældende folketingsvalglov skal den eller de kandidater, der er opstillet i opstillingskredsen, anføres først. Dette gælder som ufravigelig regel, både hvis partiet opstiller kredsvis med kun en kandidat i opstillingskredsen, og hvis partiet opstiller sideordnet med flere kandidater i opstillingskredsen. Selv i den situation, hvor partiet har anmeldt partiliste, dvs. hvor et parti, der opstiller kredsvis, har anmeldt en bestemt rækkefølge for kandidaterne, er det alene partiets øvrige kandidater i storkredsen, der ikke er opstillet i opstillingskredsen, der skal anføres i partilistens rækkefølge. Der henvises til folketingsvalglovens §§ 39, stk. 2, og 40, stk. 2.

Efter ministeriets opfattelse bør det i forlængelse heraf gælde også for den foreslåede prioriterede sideordnede opstilling, at kandidaterne i opstillingskredsen skal anføres først. Ellers ville en kandidat, der ikke er opstillet i den pågældende opstillingskreds, kunne blive anført før en kandidat, der er opstillet i opstillingskredsen. Og det vil være uheldigt. Det må af principielle grunde være sådan ved sideordnet opstilling – hvis ikke opstillingskredsenes betydning skal blive helt illusorisk – at opstillingskredsenes kandidater anføres først på stemmesedlen (og med fede typer).

Det anførte får ingen betydning, hvis partiet har valgt fuldstændig sideordnet opstilling, dvs. har opstillet alle kandidater i storkredsen i alle opstillingskredse. Er en eller flere af partiets kandidater imidlertid ikke opstillet i alle storkredsenes opstillingskredse, vil disse kandidater i den eller de opstillingskredse, hvori de ikke opstiller, efter ministeriets opfattelse skulle anfø-

res efter opstillingskredsens kandidater, men dog i en af partiet anmeldt rækkefølge, såfremt der er flere kandidater, der ikke er opstillet i den pågældende opstillingskreds.

Det bør derfor i den foreslåede bestemmelse om, at kandidaterne kan anføres i den af partiet prioriterede rækkefølge på stemmesedlen, jf. forslaget § 1, nr. 4, indsættes en bestemmelse om, at opstillingskredsens kandidater skal anføres før eventuelle øvrige kandidater i storkredsen.

1.2. Den gældende folketingsvalglovs bestemmelser om opstillingsformer, partiliste og nominering (§§ 38 – 41) fastslår, at kandidater, der opstiller for et parti, kan være opstillet enten kredsvis (med én kandidat i opstillingskredsen) eller sideordnet (med flere kandidater i opstillingskredsen). Kredsvis opstilling er etableret, når partiet kun har godkendt én kandidat for partiet i den pågældende opstillingskreds under forudsætning af, at den pågældende har anmeldt sig som kandidat i denne opstillingskreds. Sideordnet opstilling er etableret, når partiet har godkendt flere kandidater for partiet i den pågældende opstillingskreds under forudsætning af, at flere godkendte kandidater har anmeldt sig i den pågældende opstillingskreds. Der henvises herved til folketingsvalglovens §§ 32 – 35 sammenholdt med § 37. Partiet skal således ikke foretage nogen særskilt anmeldelse af, hvilken opstillingsform det har valgt.

De to opstillingsformer udløser hver for sig en bestemt rækkefølge på stemmesedlen for opstillingskredsen for alle de kandidater, der er opstillet for partiet i storkredsen, jf. folketingsvalglovens § 39, stk. 2, 1. og 2. pkt., og § 40, stk. 2, 1. og 3. pkt. Partiet har dog mulighed for via særlige anmeldelser at fravige den lovbestemte rækkefølge. Ved kredsvis opstilling gælder det rækkefølgen for de øvrige kandidater i storkredsen, som kan ændres ved anmeldelse af partiliste, jf. folketingsvalglovens § 39, stk. 2, 3. pkt., mens det ved sideordnet opstilling kun gælder den første plads i rækkefølgen for de opstillede kandidater i den pågældende opstillingskreds, som tilfalder den af partiet nominerede kandidat i opstillingskredsen, jf. folketingsvalglovens § 40, stk. 2, 2. pkt.

Efter ministeriets opfattelse er der ikke grund til, som i forslaget, ved siden af de to gældende opstillingsformer, kredsvis og sideordnet opstilling, at indføre en helt ny tredje opstillingsform, prioriteret sideordnet opstilling. Det virker bedst stemmende med folketingsvalglovens systematik blot at betragte prioriteret sideordnet opstilling som en ny og udvidet adgang for partiet til at fravige den lovbestemte rækkefølge på stemmesedlen i tilfælde af sideordnet opstilling, hvis udnyttelse, ligesom de bestående muligheder for at fravige den lovbestemte rækkefølge, kræver en særlig anmeldelse til anmeldelsesmyndigheden.

Det tilføjes, at det under alle omstændigheder, uanset om prioriteret sideordnet opstilling blev karakteriseret som en selvstændig opstillingsform, ville være nødvendigt særskilt at anmelde dette, herunder kandidaternes

rækkefølge på stemmesedlerne, idet der ifølge sagens natur ikke findes nogen lovbestemt rækkefølge for en prioriteret rækkefølge.

1.3. Efter den gældende folketingsvalglov skal de kandidatanmeldelser, de enkelte kandidater skal indlevere til anmeldelsesmyndigheden, dvs. vedkommende statsforvaltning, for Bornholms Storkreds dog valgbestyrelsen i Bornholms Kommune, være indleveret senest kl. 12 elleve dage før valgdagen og tidligst, når valget er udskrevet, jf. folketingsvalglovens § 33. Endvidere skal de opstillingsberettigede partier senest kl. 12 ti dage før valgdagen og tidligst, når valget er udskrevet, skriftligt meddele anmeldelsesmyndigheden, hvilke kandidater partiet kan godkende i de enkelte opstillingskredse, jf. folketingsvalglovens § 37. Inden for samme frist kan et parti, der alene har kredsvis opstilling i storkredsen, anmelde partiliste, ligesom et parti, der har sideordnet opstilling i en eller flere opstillingskredse, kan anmelde en nomineret kandidat i den eller de pågældende opstillingskredse, jf. folketingsvalglovens § 41.

Efter ministeriets opfattelse bør fristerne for at anmelde prioriteret sideordnet opstilling (der helt mangler i forslaget § 1, nr. 4, uanset at en frist for anmeldelse heraf er nødvendig, jf. pkt. 1.2.) og fristerne for at anmelde den foreslåede særlige fordelingsmetode af partistemmer, der indebærer, at partistemmerne ikke indgår i kandidatudvælgelsen, (hvilke frister i den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 40, stk. 5, jf. forslaget § 1, nr. 3, er senest 11 dage før valgdagen ligesom for kandidatanmeldelser) være de samme som for partiets godkendelse af kandidater, anmeldelse af partiliste og af nomineret kandidat, dvs. som anført i §§ 37 og 41, stk. 1 og 2, senest ti dage før valgdatoen og tidligst, når valget er udskrevet.

1.4. Den gældende folketingsvalglovs bestemmelser om opstillingsformer, partiliste og nominering (§§ 38 – 41) er opbygget efter det princip, at bestemmelserne om, inden for hvilken frist og til hvilken myndighed partiernes anmeldelser af fravigelser af den lovbestemte rækkefølge af partiets kandidater på stemmesedlen er samlet i en særlig bestemmelse (§ 41), der er anført efter reglerne for, efter hvilken rækkefølge partiets kandidater skal eller kan anføres på stemmesedlen (§§ 39 og 40).

Efter ministeriets opfattelse bør fristbestemmelserne ligesom efter den gældende folketingsvalglov samles i folketingsvalglovens § 41. Den foreslåede bestemmelse i folketingsvalglovens § 40, stk. 5, om fristen for at vælge, at partistemmerne ikke indgår i kandidatudvælgelsen, bør derfor udgå. I stedet bør der som nye stykker i folketingsvalglovens § 41 indsættes bestemmelser om fristerne for anmeldelse af prioriteret sideordnet opstilling i relation til kandidaternes rækkefølge på stemmesedlerne, jf. pkt. 1.2., og fristerne for at vælge, at partistemmerne ikke indgår i kandidatudvælgelsen, jf. pkt. 1.3.

1.5. For så vidt angår de administrative konsekvenser kan ministeriet oplyse, at en gennemførelse af forslaget vil gøre reglerne om kandidaternes rækkefølge på stemmesedlerne endnu mere komplicerede, end de allerede

er. Navnlig vil en ordning, hvorefter et parti for hver opstillingskreds kan anmelde en særskilt prioritering af sine kandidater, – hvilket efter lovforslagets tekst og som anført i lovforslagets bemærkninger vil være muligt – stille store krav til præcisionen i anmeldelserne fra partiet, da der ellers vil kunne opstå tvivl om partiets ønsker med deraf følgende risiko for misforståelser fra anmeldelsesmyndighedens side. Rent praktisk vil der skulle stilles krav om, at partiet for hver eneste opstillingskreds, hvor der ønskes prioriteret sideordnet opstilling, skal indlevere en anmeldelse, hvori kandidaternes rækkefølge på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds er angivet.

En ordning med mulighed for særskilt prioritering i de enkelte opstillingskredse vil endvidere indebære, at anmeldelsesmyndighedens samlede fortegnelse over alle kandidater i en storkreds skal suppleres med særskilte fortegnelser for de opstillingskredse, hvor blot ét parti har anmeldt prioriteret sideordnet opstilling. Dette vil være nødvendigt, for at anmeldelsesmyndigheden kan give valgbestyrelsen for den eller de pågældende opstillingskredse præcise oplysninger om, i hvilken rækkefølge kandidaterne skal anføres på stemmesedlen. Ordningen vil således nødvendiggøre en forøget indsats på dette punkt fra anmeldelsesmyndighedens side.

En pligt for anmeldelsesmyndigheden til om nødvendigt at udfærdige kandidatfortegnelser for hver opstillingskreds vil kræve en ændring af folketingsvalglovens bestemmelse om kandidatfortegnelser (§ 42).

2. Ad forslaget om ny fordeling af partistemmer

2.1. Den foreslåede bestemmelse om, at et parti kan bestemme, at partistemmerne i storkredsen fordeles mellem partiets kandidater i storkredsen ud fra kandidaternes personlige stemmetal i storkredsen, kan med fordel erstattes af en bestemmelse om, at partistemmerne i storkredsen ikke tilfalder nogen af partiets kandidater i storkredsen. Det er der to grunde til:

For det første er det ikke nødvendigt med en fordeling af partistemmerne i storkredsen ud fra kandidaternes personlige stemmetal i storkredsen, når en sådan fordeling alligevel vil indebære, at partiets kandidater vælges i den rækkefølge, der følger af deres personlige stemmetal i storkredsen. Partistemmerne får således ikke mere betydning for, hvilke kandidater for partiet der opnår valg.

For det andet er det efter den gældende folketingsvalglov valgbestyrelsen i hver opstillingskreds, der foretager fordelingen af partistemmer mellem partiets kandidater og indfører de for hver kandidat tillagte partistemmer i den af valgbestyrelsen underskrevne valgbo, jf. folketingsvalglovens § 73, stk. 2 og 6, og § 74. Valgbestyrelserne kan selvsagt ikke i de valgbøger, der udfærdiges for hver opstillingskreds, foretage en fordeling af partistemmer ud fra kandidaternes stemmetal i storkredsen. Efter ministeriets opfattelse må valgbestyrelserne i stedet – i lighed med de tilfælde, hvor der slet ikke er opstillet nogen kandidat for partiet i opstillingskredsen og partiet heller

ikke har anmeldt partiliste – opføre partistemmerne som ”Andre partistemmer”, jf. folketingsvalglovens § 73, stk. 5, næstsidste pkt.

2.2. Som lovforslaget er udformet, vil den foreslåede kandidatudvælgelsesmåde, der indebærer, at partistemmerne i storkredsen ikke tilfalder nogen af partiets kandidater i storkredsen, jf. pkt. 2.1, automatisk skulle gælde for ethvert tilfælde, hvor et parti har anmeldt en bestemt rækkefølge, hvori partiets kandidater i opstillingskredsen skal anføres på stemmesedlen (prioriteret sideordnet opstilling). Den foreslåede kandidatudvælgelsesmetode skal endvidere, således som lovforslaget er udformet, gælde for ethvert tilfælde, hvor et parti med sædvanlig sideordnet opstilling har valgt denne kandidatudvælgelsesmåde.

Efter ministeriets opfattelse må det efter sagens natur være en forudsætning for, at partistemmerne i en storkreds ikke tilfalder nogen af partiets kandidater i storkredsen, at partiet i alle opstillingskredse i storkredsen *enten* har valgt prioriteret sideordnet opstilling *eller*, selv om partiet alene har sædvanlig sideordnet opstilling, har valgt denne kandidatudvælgelsesmåde. I modsat fald ville forholdene i en enkelt opstillingskreds kunne få betydning for alle opstillingskredse på dette efter omstændighederne helt afgørende område. Den nævnte forudsætning skal derfor tydeliggøres i lovforslaget.

Efter ministeriets opfattelse er der imidlertid ikke nødvendigvis en sammenhæng mellem en beslutning om at anmelde en bestemt rækkefølge, hvori partiets kandidater i opstillingskredsen skal anføres på stemmesedlen, og anvendelsen af en kandidatudvælgelsesmåde, hvor partiets kandidater i storkredsen vælges i den rækkefølge, der følger af deres personlige stemmetal i storkredsen.

Dette grundsynspunkt er også delvis afspejlet i lovforslaget, der som nævnt giver mulighed for, at et parti både kan anvende sædvanlig sideordnet opstilling og samtidig sikre, at partiets kandidater i storkredsen vælges i den rækkefølge, der følger af deres personlige stemmetal i storkredsen. Derimod giver lovforslaget ikke mulighed for, at et parti kan anmelde en bestemt rækkefølge af sine kandidater i opstillingskredsen og samtidig fortsat anvende den nuværende kandidatudvælgelsesmåde, hvorefter partistemmerne i opstillingskredsen fordeles forholdsmæssigt mellem opstillingskredsens kandidater.

Efter ministeriets opfattelse ses der ikke at være grunde, der taler imod at give de opstillingsberettigede partier den sidstnævnte valgmulighed. Efter ministeriets opfattelse vil anvendelse af en kandidatudvælgelsesmåde, hvorefter partistemmerne i storkredsen ikke tilfalder nogen af partiets kandidater i storkredsen, derfor i stedet kunne gøres betinget af, at et parti med sideordnet opstilling – hvad enten partiet har anmeldt en bestemt rækkefølge af sine kandidater i opstillingskredsen, alene har anmeldt en nomineret kandidat eller ikke har anmeldt nogen fravigelser af den alfabetiske række-

følge ved sideordnet opstilling – for hver storkreds har anmeldt at ville gøre brug af denne kandidatudvælgelsesmåde.

2.3. Efter ministeriets opfattelse må det endvidere være en forudsætning for, at partistemmerne i en storkreds ikke tilfalder nogen af partiets kandidater, at partiet har valgt fuldstændig sideordnet opstilling, dvs. at alle partiets kandidater er opstillet i alle opstillingskredse i storkredsen. Ellers ville det være lige meget for en kandidats chancer for at blive valgt, om en kandidat opstiller i én, nogle få eller alle opstillingskredse i storkredsen. Dette ville efter ministeriets opfattelse være svært at forene med, at kandidater efter den gældende ordning stiller op i opstillingskredsene og ikke i storkredsen. Såfremt partiet i en eller flere af opstillingskredsene i vedkommende storkreds havde kredsvis opstilling, ville der endvidere opstå konflikt med bestemmelsen om, at partistemmerne i en opstillingskreds ved kredsvis opstilling altid skal tilfalde partiets kandidat i opstillingskredsen, jf. folketingsvalglovens § 39, stk. 3, og § 73, stk. 5, 1. pkt.

2.4. Den gældende folketingsvalglov bygger på det princip, at reglerne for, hvilken kandidat partistemmerne i opstillingskredsen skal tilfalde, er angivet dels i folketingsvalglovens bestemmelser om, hvilke opstillingsformer et parti kan anmelde (§§ 39 og 40), dels i folketingsvalglovens bestemmelser om, hvilken fordeling af partistemmerne valgbestyrelsen skal foretage (§ 73).

Efter ministeriets opfattelse bør reglerne om, i hvilke situationer partistemmerne i storkredsen ikke tilfalder nogen af storkredsens kandidater, derfor tillige fremgå i sin helhed af folketingsvalglovens bestemmelse om fordeling af partistemmer (§ 73) og ikke blot af folketingsvalglovens bestemmelse om sideordnet opstilling (§ 40). Dette er ikke tilfældet i herværende lovforslag, hvor den foreslåede bestemmelse om, at den foreslåede kandidatudvælgelsesmetode ud over for partier, der har anmeldt prioriteret sideordnet opstilling, også gælder for partier med sideordnet opstilling i øvrigt, der særskilt har anmeldt denne kandidatudvælgelsesmetode, ikke fremgår af forslaget til ændring af folketingsvalglovens § 73.

3. Ministeriet yder gerne, efter udvalgets anmodning, bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag i det omfang, ministeriets lovtekniske bemærkninger ønskes indarbejdet i lovforslaget.